

การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษา เอกสังคมศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2557) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

A Curriculum Evaluation the Doctor of Philosophy (Education) Degree in Social Studies (Improved B.E.2557) The Faculty of Education, Chiang Mai University

เชษฐภูมิ วรรณไพศาล¹

Cheththapoom Wannapaisan¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตร และศึกษาแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษา เอกสังคมศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2557) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยประเมินผลโดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPPI Model กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา นักศึกษาปัจจุบัน อาจารย์ ผู้สอน ผู้ใช้บัณฑิต และผู้ทรงคุณวุฒิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ แบบ มีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า การประเมินหลักสูตรด้านการประเมินบริบท ด้านการประเมินปัจจัยนำเข้า ด้านการประเมินกระบวนการ ด้านการประเมินผลผลิต และด้านการประเมินผลกระทบ ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรที่ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาที่หลากหลายรูปแบบ มีความทันสมัยและยืดหยุ่นต่อสถานการณ์ รวมทั้งควรมีการสร้างเครือข่ายทางวิชาการระหว่างสถาบันการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่มุ่งเน้นให้บัณฑิตนำความรู้ ประสบการณ์ และกระบวนการวิจัยที่ได้รับจากการศึกษาตามหลักสูตร ไปประยุกต์ใช้ปฏิบัติงานในวิชาชีพและองค์กรของตนอย่างต่อเนื่อง และมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตร ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต วิชาเอกสังคมศึกษา

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

¹ Faculty of Education, Chiang Mai University

Abstract

This research was conducted with the aims of evaluating the curriculum consist of seeking a framework for developing and improving the Doctor of Philosophy (Education) Degree in Social Studies (Improved B.E.2557), the Faculty of Education, Chiang Mai University through a evaluation research use of CIPPI evaluation model. The sample groups comprised such as doctor's graduates, current students, teachers, superiors or employers of doctor's graduates, and qualified experts. The research instruments were a set of questionnaires and structured interviews ; and the data obtained were analyzed using frequency, percentage, means, standard deviation and content analysis.

The findings can be concluded that: context evaluation: C, input evaluation: I, process evaluation: P, product evaluation: P and impact evaluation: I, every aspect as a whole, at a high level. For developing and improving a curriculum to focused as promote and support the development of diverse student potential ; modern and flexible situation. Moreover, establishment of academic networks between academic institutions both in Thailand and abroad. Focus on giving graduates knowledge, experience and research process obtained from the curriculum applying to work in their profession and organization continuously. And quality according to international standards.

Keywords: Curriculum evaluation, Doctor of Philosophy (Education) degree, social studies

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) (2548) ได้ระบุไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตรต้องปฏิบัติเพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดให้ทุกหลักสูตรมีการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย แสดงการปรับปรุงดัชนีด้านมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาเป็นระยะอย่างน้อยทุก ๆ 5 ปี ประกอบกับข้อเสนอเชิงนโยบายของ สกอ. (2556) ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 11 ว่าสถาบันอุดมศึกษาต้องผลิตบัณฑิตที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต โดยสถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินการตามนโยบายของ สกอ. ในการปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

(Thailand Qualifications Framework: TQF) และควรได้รับการรับรองมาตรฐานคุณวุฒิระดับนานาชาติต่อไป ในขณะที่เดียวกันสถาบันอุดมศึกษาต้องพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและสถาบันอุดมศึกษาต้องพัฒนาสถาบันให้มีคุณภาพและมีศักยภาพให้เป็นที่ยอมรับทางวิชาการในระดับสากล รวมทั้งต้องสนับสนุนการวิจัยเชิงรุกที่มีการกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจน โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาวิกฤติของประเทศและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน บนพื้นฐานการสร้างเครือข่ายวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

ทิศทางและแนวโน้มการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีความสามารถในการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองการพัฒนาประเทศนั้น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดให้ระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และการพัฒนาบุคลากรประจำอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ โดยต้องมีคุณสมบัติตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา รวมทั้งเพื่อให้สอดคล้องกับกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ที่เน้นการปฏิรูปการศึกษากิจการบริหารการศึกษา และการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยเน้นการพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ การพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ การพัฒนาคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการเพื่อสร้างครูมืออาชีพ (คณะศึกษาศาสตร์และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2556) ดังนั้นจึงต้องพัฒนาหลักสูตรเพื่อสร้างเสริมบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพ ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตนเพื่อให้บัณฑิตสร้างองค์ความรู้ ความสามารถ และความชำนาญเพียงพอในการประกอบวิชาชีพ

คณะศึกษาศาสตร์ ในฐานะที่เป็นส่วนงานในสังกัดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จึงได้ตระหนักถึงความสำคัญในการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อผลิตนักการศึกษาที่มีคุณภาพสูง มีคุณธรรม และมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษาโดยใช้กระบวนการศึกษาวิจัยและแสวงหาองค์ความรู้ใหม่เพื่อนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม สำหรับ

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์เอกสังคัมศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2557) ได้เปิดรับนักศึกษาเข้าศึกษาแล้วจำนวน 4 รุ่น ได้แก่ ปีการศึกษา พ.ศ.2557-2560 และในปีการศึกษา 2561 จำเป็นต้องมีการประเมินหลักสูตรเพื่อจัดทำเป็นหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561 ผู้วิจัยในฐานะประธานกรรมการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์เอกสังคัมศึกษา จึงได้ดำเนินการวิจัยเพื่อประเมินและพัฒนาหลักสูตรการใช้หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์เอกสังคัมศึกษา (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2557) ขึ้นเพื่อความทันสมัยและก่อให้เกิดประสิทธิภาพของหลักสูตร ในการตอบสนองต่อนโยบายและยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ.2560 - 2579

ด้วยเหตุแห่งความสำคัญดังกล่าว จึงได้ดำเนินการประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์เอกสังคัมศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2557) ขึ้น เพื่อรวบรวมข้อมูลและปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการใช้หลักสูตรตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาแล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์เพื่อพิจารณาว่าหลักสูตรที่ได้ดำเนินการผ่านมาแล้วนั้น บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ รวมทั้งศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยเลือกรูปแบบการประเมินหลักสูตร CIPPI Model ของ Stufflebeam (2007) มาใช้ในการประเมินหลักสูตรนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์เอกสังคัมศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2557) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2. เพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษ วิชาเอกสังคมศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2557) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

การเลือกกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบจำเพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องด้วยกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรที่ผู้วิจัยกำหนดประกอบด้วย

1.1 บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในระดับปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษ วิชาเอกสังคมศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2557) จำนวน 1 คน

1.2 นักศึกษาปัจจุบันที่กำลังศึกษาในระดับปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษ วิชาเอกสังคมศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2557) จำนวน 33 คน

1.3 ผู้บริหารและคณาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 15 คน

1.4 ผู้ใช้บัณฑิต ผู้บังคับบัญชาหรือผู้จ้างงานของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในระดับปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษ วิชาเอกสังคมศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2557) จำนวน 3 คน

1.5 ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการสร้าง พัฒนาและวิพากษ์หลักสูตรระดับดุษฎีบัณฑิตทางการศึกษา จำนวน 5 คน

2. ตัวแปร

2.1 หลักสูตรที่ประเมิน คือ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษ วิชาเอก

สังคมศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2557) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยประเมินผลโดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPPi Model ของ Stufflebeam (2007)

2.2.1 การประเมินหลักสูตร ประเมินใน 5 องค์ประกอบได้แก่

1) การประเมินบริบท (Context Evaluation: C) มีการประเมินเกี่ยวกับ ความสอดคล้องของปรัชญา วัตถุประสงค์ โครงสร้าง และรายวิชาของหลักสูตร

2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) มีการประเมินเกี่ยวกับ ศักยภาพ และความเหมาะสมของนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอน

3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) มีการประเมินเกี่ยวกับ กระบวนการจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้

4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) มีการประเมินเกี่ยวกับ คุณภาพของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา

5) การประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation: i) มีการประเมินเกี่ยวกับ การนำความรู้ความสามารถจากการศึกษาไปใช้ในการปฏิบัติงานในวิชาชีพ

2.2.2 แนวทางพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร ประเมินใน 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1) การประเมินบริบท (Context Evaluation: C) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและสถาบันเพื่อนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้ไปใช้ปรับปรุงหลักสูตรฉบับต่อไป

2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนให้มีความทันสมัย ก้าวหน้า และสอดคล้องกับการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21

3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน การเสริมสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ การส่งเสริมให้มีการพัฒนาคุณภาพด้านการวิจัยให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเกี่ยวกับการพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้ความสามารถ และมีความเชี่ยวชาญในการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา

5) การประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation: i) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเกี่ยวกับการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพของบัณฑิตที่ได้นำความรู้ความสามารถไปใช้ในการปฏิบัติงานในวิชาชีพ และสามารถเป็นผู้นำทางวิชาการจนเป็นที่ยอมรับได้ในระดับสากล

3. เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 3 ชุด และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Interview) จำนวน 2 ชุด ผู้วิจัยเลือกประยุกต์ใช้เครื่องมือการวิจัยมาจาก เชษฐภูมิ วรณไพศาล (2560ข) ดังนี้

3.1 แบบสอบถามสำหรับบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขา วิชาการศึกษ วิชาเอกสังคมศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2557)

3.2 แบบสอบถามสำหรับนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขา วิชาการศึกษ วิชาเอกสังคมศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2557)

3.3 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารและคณาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขา วิชาการศึกษ วิชาเอกสังคมศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2557)

3.4 แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ใช้บัณฑิต ผู้บังคับบัญชา หรือ ผู้จ้างงานของนักศึกษาที่สำเร็จ การศึกษา

3.5 แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทาง การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

โดยแบบสอบถามทั้ง 3 ชุด เหมือนกัน ทั้งฉบับ สำหรับ 3 กลุ่มเป้าหมาย แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็น/ ความพึงพอใจ ต่อหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขา วิชาการศึกษ วิชาเอกสังคมศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2557)

ตอนที่ 3 ปัญหา/ ข้อเสนอแนะ

แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ใช้บัณฑิต ผู้บังคับบัญชา หรือผู้จ้างงานของนักศึกษาที่สำเร็จ การศึกษาในระดับปริญญาตรีบัณฑิต แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 ความต้องการ/ แนวทางการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตร/ ข้อเสนอแนะ

แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงและพัฒนา หลักสูตร แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและสถานภาพ ของผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตร/ ข้อเสนอแนะ

ทั้งนี้ การหาคุณภาพของเครื่องมือการ วิจัยทั้ง 2 ชนิด ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์หา ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้ สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าเท่ากับ 0.846 และหา ค่าความตรงตามเนื้อหาทั้งฉบับของแบบสัมภาษณ์ (Content Validity For Scale, S -CVI) ค่าเท่ากับ 0.955 และ 0.935 ตามลำดับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูล (เชษฐภูมิ วรรณไพศาล, 2560ก) มีดังนี้

1. แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 3 ชุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและสถานภาพ ของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่า ความถี่ (f) และร้อยละ (%)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็น/ความ พึงพอใจ ต่อหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขา วิชาการศึกษ วิชาเอกสังคมศึกษา (หลักสูตร ปรับปรุง พ.ศ.2557) ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหา ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ตอนที่ 3 ปัญหา/ ข้อเสนอแนะ เป็นแบบคำถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการ

วิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอผลการวิเคราะห์ใน ลักษณะพรรณนาความ

2. แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ใช้นักคิด ผู้บังคับบัญชา หรือ ผู้จ้างงานของนักศึกษาที่ สำเร็จการศึกษาในระดับปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขา วิชาการศึกษ วิชาเอกสังคมศึกษา (หลักสูตร ปรับปรุง พ.ศ.2557)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและสถานภาพ ของผู้ให้ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (f) และร้อยละ (%)

ตอนที่ 2 ความต้องการ/ แนวทาง การพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตร/ ข้อเสนอแนะ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และนำ เสนอผลการวิเคราะห์ในลักษณะพรรณนาความ

3. แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงและพัฒนา หลักสูตร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและสถานภาพ ของผู้ให้ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (f) และร้อยละ (%)

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตร/ข้อเสนอแนะ วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอผลการ วิเคราะห์ในลักษณะพรรณนาความ

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อประเมิน หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษ วิชาเอกสังคมศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2557) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รายละเอียดในแต่ละด้านดังนี้

1.1 การประเมินบริบท (Context Evaluation: C) พบว่า บริบทแวดล้อมของ

หลักสูตรมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 0.369) โดยหลักสูตรมีการจัดกระบวนการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยโครงสร้างของหลักสูตรประกอบด้วยวิชาแกนที่มีวิชาทฤษฎี สัมมนา และวิจัย ซึ่งคณะกรรมการได้กำหนดปรัชญาหลักสูตรและวัตถุประสงค์ของรายวิชา ที่สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับความต้องการของสังคม พันธกิจของมหาวิทยาลัย วิสัยทัศน์ของคณะศึกษาศาสตร์ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตร ได้แก่ นักศึกษา ปัจจุบัน บัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิต และคณาจารย์ผู้สอน

1.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) พบว่า ปัจจัยนำเข้าของหลักสูตรมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.213) ซึ่งคณะกรรมการมีการประชุมวางแผนเตรียมการรับนักศึกษาโดยกำหนดจำนวนในแต่ละวิชาเอก การทดสอบความรู้ความสามารถและคุณสมบัติในการเข้าศึกษา เมื่อเข้าสู่ระบบการศึกษาแล้วได้มีการวางแผนจัดทำโครงการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาในหลายมิติเป็นประจำทุกปี มีการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาโดยจัดทำโครงการศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ อาจารย์และวิทยากรเป็นผู้มีคุณวุฒิ มีศักยภาพและประสบการณ์ด้านการสอนตรงตามมาตรฐานที่ สกอ.กำหนด รวมถึงมีผลงานวิจัยอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอซึ่งสามารถดูแลและให้คำปรึกษาด้านวิทยานิพนธ์ให้กับนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้สาขาวิชาสามารถผลักดันให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพ

1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) พบว่า มีระบบการวางแผนการจัดทำวิทยานิพนธ์อย่างเป็นขั้นตอนและจัดทำโครงการฝึกอบรมพัฒนา โดยเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ความเข้าใจที่ทันสมัยใน

ประเด็นการวิจัย มีการติดต่อสื่อสารระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการประเมินการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.93$, S.D. = 0.159) ส่งผลให้นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาและเป็นไปตามเงื่อนไขต่างๆ ที่ สกอ.และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่กำหนด

1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) พบว่า ความพึงพอใจของผลผลิตบัณฑิตจากหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.135) บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษามีคุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) มีคุณธรรมจริยธรรมและมีจรรยาบรรณวิชาชีพทางการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของหน่วยงานและองค์กรต่างๆ มีทักษะที่สำคัญในการนำไปใช้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ได้แก่ ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล ทักษะการเขียนบทความทางวิชาการ ทักษะการนำเสนอ ทักษะการทำงานร่วมกับชุมชน ทักษะด้านการสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี จึงเป็นบัณฑิตที่มีคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21

1.5 การประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation: i) พบว่า ผลกระทบของหลักสูตรมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.323) บัณฑิตสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาตามหลักสูตรมาใช้พัฒนาความสามารถปฏิบัติงานในวิชาชีพและองค์กรของตนได้อย่างเหมาะสม มีแรงบันดาลใจและรู้จักวางแผนโดยทำงานแบบมุ่งหวังผลสัมฤทธิ์ สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศยุคใหม่อย่างชาญฉลาด รู้ทันข้อมูลข่าวสาร และนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการศึกษาในรูปแบบใหม่ๆ ได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา

(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2557) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 การประเมินบริบท (Context Evaluation: C) พบว่า การปรับปรุงปรัชญา วัตถุประสงค์ โครงสร้างและรายวิชาของหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ในยุคสมัยปัจจุบัน ควรมีการสัมมนาเพื่อระดมความคิดเห็น ข้อมูลข้อเท็จจริง เพื่อกำหนด โครงสร้างและกระบวนวิชาของหลักสูตร และจัดตั้งคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรจากบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์ นักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญ ภาควิชาครุศึกษา ภาควิชาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย เป็นต้น

2.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) พบว่า ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษาที่หลากหลายรูปแบบ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและองค์ความรู้ โดยผ่านโครงการฝึกอบรมต่างๆ การจัดประชุมทางวิชาการ การผลักดันให้นักศึกษาหมั่นทำการวิจัยอย่างสม่ำเสมอ สนับสนุนให้นักศึกษาตีพิมพ์ และเผยแพร่ผลงานทางการศึกษา รวมทั้งส่งเสริมให้บทความตีพิมพ์มีค่าที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนการอ้างอิง (Citations) เพิ่มสูงขึ้นในวารสารวิชาการที่ได้รับการยอมรับและได้มาตรฐานสากลให้มีจำนวนมากขึ้น

2.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) พบว่า ควรมีการเพิ่มช่องทางในการติดต่อสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อขอรับคำปรึกษาระหว่างนักศึกษา อาจารย์ และบุคลากรสายสนับสนุน ให้มากขึ้นเพื่อให้นักศึกษาสามารถขอรับคำปรึกษาในการจัดทำวิทยานิพนธ์ได้อย่างรวดเร็ว ประหยัดเวลา และค่าใช้จ่าย และสามารถเผยแพร่ผลงานทางวิชาการได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) พบว่า ควรมีการสร้างเครือข่ายทางวิชาการระหว่างสถาบันการศึกษา องค์กร หรือหน่วยงานของผู้ใช้บัณฑิต และสาขาวิชาด้วยกัน เพื่อศึกษาปัญหา และวิเคราะห์ความต้องการ แนวทางการใช้บัณฑิตร่วมกันก่อนการปรับปรุงหลักสูตร

2.5 การประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation: i) พบว่า ควรมีการส่งเสริมให้บัณฑิตนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาตามหลักสูตร มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการวิจัย เพื่อจะได้นำไปพัฒนาความสามารถปฏิบัติงานในวิชาชีพและองค์กรของตนอย่างเป็นรูปธรรมและก่อให้เกิดประสิทธิผล

อภิปรายผล

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2557) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1. การประเมินบริบท (Context Evaluation: C) พบว่า มีการจัดกระบวนวิชาตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยโครงสร้างของหลักสูตรประกอบด้วยวิชาแกนที่มีวิชาทฤษฎี สัมมนา และวิจัย ซึ่งคณะกรรมการได้กำหนดปรัชญาหลักสูตรและวัตถุประสงค์ของรายวิชาที่สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ความต้องการของสังคม พันธกิจของมหาวิทยาลัย วิสัยทัศน์ของคณะศึกษาศาสตร์ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตร ทั้งนี้เนื่องจากการจัดทำหลักสูตรต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานหรือผู้ใช้บัณฑิต และสนองตอบต่อความต้องการของสังคมทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ดังคำกล่าว

ของ Tabá (1962) และสุนีย์ ภูพันธ์ุ (2546) ที่ให้ความเห็นที่สอดคล้องกันว่า หลักสูตรควรสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้และควรมีการประเมินผลที่แสดงผลลัพธ์ของหลักสูตร ทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาเรียม นิลพันธ์ุ และคณะ (2560) ที่ผลวิจัยพบว่า ปัญหาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน รายวิชาได้ส่งเสริมให้นักศึกษามีทักษะกระบวนการในการวิจัย พัฒนาหลักสูตร การสอนและการนิเทศ หลักสูตรมีมาตรฐานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) พบว่า มีการประชุมวางแผนเตรียมการรับนักศึกษาโดยกำหนดจำนวนในแต่ละวิชาเอก การทดสอบความรู้ความสามารถและคุณสมบัติในการเข้าศึกษา มีการวางแผนจัดทำโครงการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาในหลายมิติเป็นประจำทุกปี มีการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาโดยจัดทำโครงการศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ อาจารย์และวิทยากรเป็นผู้มีคุณวุฒิ มีศักยภาพและประสบการณ์ด้านการสอนอย่างเหมาะสม รวมถึงการมีผลงานวิจัยอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอซึ่งสามารถดูแลและให้คำปรึกษาด้านวิทยานิพนธ์ให้กับนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้สาขาวิชาสามารถผลักดันให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัชชัย จิตรนันท์ และ จิราพร วิชระโกชน์ (2558) ที่พบว่า ด้านปัจจัยเบื้องต้น มีความเหมาะสมในระดับมาก นิสิตมีพื้นฐานความรู้เพียงพอกับการศึกษาในหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนมีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในวิชาที่สอน ให้คำแนะนำปรึกษาด้านการเรียน กิจกรรม และด้านการทำวิจัย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนันทา แก้วสุข (2552) ที่พบว่า

การประเมินหลักสูตร ด้านปัจจัยเบื้องต้น พบว่า ด้านอาจารย์มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เหมาะสมในระดับมากที่สุด ได้แก่ คุณวุฒิของอาจารย์ตรงกับรายวิชาที่สอน อาจารย์มีความรับผิดชอบ และตรงต่อเวลาในการสอน มีความเป็นกัลยาณมิตร มีบุคลิกภาพในการเป็นแบบอย่างที่ดี มีความสามารถในการเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความรอบรู้เนื้อหาวิชาที่สอน มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ มีเวลาให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์และมีความสามารถในการประเมินผล

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) พบว่า มีระบบการวางแผนการจัดทำวิทยานิพนธ์อย่างเป็นขั้นตอนและจัดทำโครงการฝึกอบรมพัฒนา โดยเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ความเข้าใจที่ทันสมัยในประเด็นการวิจัย มีการติดต่อสื่อสารระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการประเมินการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ส่งผลให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษาและเป็นไปตามเงื่อนไขต่าง ๆ ที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สรรงสุตา สิงขรอาสน์ (2559) ที่พบว่า ผลการประเมินด้านกระบวนการในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด โดยผลการประเมินการจัดการเรียนการสอน มีการเชิญวิทยากรภายนอกมาบรรยายพิเศษในบางเนื้อหา เพิ่มพูนความรู้ ผลการประเมินบริหารหลักสูตร มีในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด มีแผนการดำเนินงานด้านหลักสูตรอย่างชัดเจน และเป็นระบบ มีการจัดระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการและที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มีการตรวจงานให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ มีติดตามการดำเนินงานของนิสิตอย่างต่อเนื่อง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาเรียม นิลพันธ์ุ (2555) ที่พบว่า ผลการประเมิน

ด้านกระบวนการในภาพรวมและรายชื่อ พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มีการตรวจสอบงานและให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ อย่างชัดเจน เหมาะสม การจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก โดยมีความคิดเห็นว่าคุณภาพได้รับการกระตุ้นให้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน ได้รับคำแนะนำและความช่วยเหลือจากอาจารย์

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) พบว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษามีคุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ มีคุณธรรมจริยธรรมและมีจรรยาบรรณวิชาชีพทางการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของหน่วยงานและองค์กรต่างๆ มีทักษะที่สำคัญในการนำไปใช้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ได้แก่ ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล ทักษะการเขียนบทความทางวิชาการ ทักษะการนำเสนอ ทักษะการทำงานร่วมกับชุมชน ทักษะด้านการสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี จึงเป็นบัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากในการจัดทำหลักสูตรมีการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิตไว้อย่างชัดเจน การจัดการเรียนการสอนจึงมุ่งเน้นพัฒนาบัณฑิตภายใต้กรอบการพัฒนาวิสัยทัศน์และความคิดว่าด้วยทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมโดยการขอความร่วมมือจากคณาจารย์ผู้สอนเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องและเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งเสริมสร้างให้มีคุณธรรมจริยธรรมและมีจรรยาบรรณวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร ร่วมสุข และคณะ (2559) ที่พบว่า ด้านผลผลิตของบัณฑิตพบว่า ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจในการใช้บัณฑิตในระดับมากที่สุดทั้งทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ ด้านความรู้ความสามารถ ด้าน

บุคลิกภาพและทักษะที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรนั้นมีประสิทธิภาพทั้งทางด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการทั้งหมดนี้จึงส่งผลให้การนำหลักสูตรไปใช้ได้ผลดี จึงสะท้อนให้เห็นผ่านผลผลิตคือบัณฑิตมีคุณภาพเป็นที่พอใจของผู้ใช้บัณฑิตในทุกๆ ด้าน อีกทั้งบัณฑิตที่จบไปนั้นเป็นผู้มีความสามารถ ปฏิบัติงานได้จริงและทำงานได้มีคุณภาพ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสรวงสุดา สิงขรอาสน์ (2559) ที่พบว่า ผลการประเมินหลักสูตรด้านผลผลิตในภาพรวม มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด โดยผลการประเมินประสิทธิภาพของบัณฑิตด้านวิชาการมีทักษะในการทำงาน มีทักษะชีวิตมีความสามารถในการพัฒนานวัตกรรมให้หน่วยงานมีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีทักษะการคิดขั้นสูง

5. การประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation: i) พบว่า บัณฑิตสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาตามหลักสูตรมาใช้พัฒนาความสามารถการปฏิบัติงานในวิชาชีพและองค์กรของตนได้อย่างเหมาะสม มีแรงบันดาลใจและรู้จักวางแผนโดยทำงานแบบมุ่งหวังผลสัมฤทธิ์ สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศยุคใหม่อย่างชาญฉลาด รู้ทันข้อมูลข่าวสาร และนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการศึกษาในรูปแบบใหม่ๆ ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการที่อาจารย์ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องและเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งเสริมสร้างให้มีคุณธรรมจริยธรรมและมีจรรยาบรรณวิชาชีพทางการศึกษา ตลอดระยะเวลาที่นักศึกษาได้ศึกษาภายใต้หลักสูตรที่กำหนดไว้จึงเป็นการสร้างความตระหนักให้กับนักศึกษาได้มีความกระตือรือร้น มีจิตสำนึกในการประกอบวิชาชีพ เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม และรู้จักการพัฒนาตนเองให้ทันยุคทันสมัยได้เป็นอย่างดี

ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องตามคุณลักษณะของบัณฑิตที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และสอดคล้องกับรายงานผลการดำเนินงานของหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2557) ที่พบว่า การประเมินคุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ จริยัญญา สมานญาติ ชวลิต ชูกำแหง และสุรศักดิ์ คำคง (2555) ที่พบว่า ด้านคุณภาพการปฏิบัติงานทั่วไปเห็นว่าบัณฑิตสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและผู้อื่นได้ มีความสนใจในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพเห็นว่าบัณฑิตมีความตรงต่อเวลา ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ อุทิศเวลาให้กับงาน มีความซื่อสัตย์สุจริต และด้านคุณภาพการปฏิบัติงานเห็นว่าบัณฑิตมีทักษะในการปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2557) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สรุปได้ดังนี้

1. การประเมินบริบท (Context Evaluation: C) พบว่า ควรมีแนวทางการสัมมนาเพื่อกำหนดโครงสร้างของหลักสูตร และจัดตั้งคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรจากบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์ นักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญ ภาศึเครือข่ายภาคประชาสังคม บุคลากรสายสนับสนุน เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ออมสิน จตุพร และอมรรัตน์ วัฒนาร (2557) ที่พบว่า สถานภาพของศาสตร์ด้านหลักสูตรที่ได้รับการประกอบสร้างขึ้นภายใต้บริบททางสังคม วัฒนธรรม การเมืองและประวัติศาสตร์ในยุคโลกาภิวัตน์รวมถึงอุดมการณ์ทางการ

ศึกษาและสหวิทยาการทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) พบว่า ควรมีแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษาที่หลากหลายรูปแบบ โดยใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลและองค์ความรู้ โดยผ่านโครงการฝึกอบรมต่างๆ การจัดประชุมทางวิชาการ การผลักดันให้นักศึกษาหมั่นทำการวิจัยอย่างสม่ำเสมอ สนับสนุนให้นักศึกษาตีพิมพ์และเผยแพร่ผลงานทางการศึกษาที่ได้มาตรฐานสากล และมีค่า Citations เพิ่มสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของบังอร ฤทธิ์อุดม (2555) ที่พบว่า ต้องมีการเร่งพัฒนาด้านสื่อเทคโนโลยีที่ต้องการความทันสมัยสามารถเข้าถึงได้รวดเร็วมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ได้ตลอดเวลาและเป็นแหล่งสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถค้นคว้าได้ด้วยตนเองมากขึ้น

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) พบว่า ควรมีแนวทางการเพิ่มช่องทางในการติดต่อสื่อสารและขอรับคำปรึกษา ระหว่างนักศึกษากับบุคลากรสายสนับสนุน เพื่อช่วยให้นักศึกษาแก้ไขปัญหาได้ทันทั่วทั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทีปทัศน์ ชินตาปัญญากุล และคณะ (2560) ที่พบว่า กระบวนการของหลักสูตรเป็นไปเพื่อค้นหาข้อบกพร่อง ข้อมูลสารสนเทศช่องทางต่างๆ สำหรับการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตร ซึ่งการประเมินกระบวนการจะเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในการปฏิบัติตามวิธีการที่กำหนดไว้ในประเด็นการประเมินครอบคลุมเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตร

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) พบว่า ควรมีแนวทางการสร้างเครือข่ายทางวิชาการระหว่างสถาบันการศึกษาองค์กรหรือหน่วยงานของผู้ใช้บัณฑิต และสาขา

วิชาการร่วมกัน เพื่อศึกษาปัญหา และวิเคราะห์ความต้องการแนวทางการใช้บัณฑิตร่วมกันก่อนการปรับปรุงหลักสูตร เพื่อให้บัณฑิตมีคุณลักษณะที่ตรงกับความต้องการสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติมา พันธุ์พุกษา และคณะ (2561) ที่พบว่าหลักสูตรสามารถผลิตนิสิตที่มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และเพื่อให้การประเมินด้านผลผลิตมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นควรเพิ่มหลักฐานที่แสดงผลที่เกิดขึ้นกับนิสิตให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

5. การประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation: i) พบว่า ควรมีแนวทางการส่งเสริมให้บัณฑิตนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาตามหลักสูตร สามารถประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยเพื่อจะได้นำไปพัฒนาความสามารถการปฏิบัติงานในวิชาชีพและองค์กรของตนได้อย่างเป็นรูปธรรมและก่อให้เกิดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำเร็จ อ่อนสัมพันธุ์ (2560) ที่พบว่า บัณฑิตสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาตนเองด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะอย่างต่อเนื่อง นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาได้อย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ควรศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาจากสภาพจริงในการปฏิบัติงานในวิชาชีพของบัณฑิต และความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการปรับปรุงหลักสูตรให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

1.2 ควรเสนอให้มีการจัดสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้อะไรและเครื่องมือแสวงหา องค์ความรู้ที่

ทันสมัยสำหรับนักศึกษาและคณาจารย์ให้มากขึ้น ได้แก่ อุปกรณ์เทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ หนังสือ ตำรา โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย ช่องทางการเผยแพร่ผลงานวิชาการที่รวดเร็วได้มาตรฐาน เป็นต้น

1.3 ควรจัดหาสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้อะไรให้เพิ่มขึ้นและมีเพียงพอต่อความต้องการใช้งานของนักศึกษา เช่น ห้องทำงานเฉพาะกลุ่ม (Small Group Room) และห้องประชุมเล็ก (Small Meeting Room) เครื่องใช้สำนักงานที่อำนวยความสะดวกในการศึกษาและทำวิจัย เป็นต้น

1.4 ควรส่งเสริมและสนับสนุนระบบการพัฒนา นักศึกษาของบุคลากรสายสนับสนุนให้มีการพัฒนาองค์ความรู้ที่ทันสมัยร่วมกัน โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มาประยุกต์ใช้กับงานพัฒนา และสนับสนุนระบบการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยเฉพาะซอฟต์แวร์งานบัณฑิตศึกษา (Graduate Software)

1.5 ควรเร่งส่งเสริมและพัฒนาอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรให้ได้ไปศึกษาและพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการ การวิจัย นวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่อยู่เสมอ ทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีผลงานหลังรับการพัฒนาได้ก่อรูปเป็นนวัตกรรมที่ชัดเจน และตอบโจทย์ยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างแท้จริง ซึ่งผลงานควรเป็นไปในลักษณะผลงานวิจัยร่วมกันกับนักศึกษาปริญญาเอกที่สามารถตีพิมพ์ในวารสารวิชาการฐานนานาชาติได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินหลักสูตรมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นระหว่างการใช้หลักสูตร และนำมาปรับปรุง แก้ไข พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยวิจัยและพัฒนาระบบติดตาม

ดูแล และประเมินการใช้หลักสูตรที่หลากหลายรูปแบบ และมีความเป็นปัจจุบันให้ได้มากที่สุด

2.2 ควรมีการวิจัย ประเมินและติดตามผลการใช้หลักสูตร เพื่อพิจารณาคุณภาพของ

บัณฑิต โดยจำแนกตามลักษณะของนักศึกษาที่เรียนในภาคปกติ และนักศึกษาที่เรียนในภาคพิเศษ เนื่องด้วยสภาพ บริบทและปัจจัยแวดล้อมแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กิตติมา พันธุ์พุกษา. (2561). การประเมินหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี) สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ทั่วไป (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 20(1): 12-24.
- คณะศึกษาศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2556). *หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2556)*. เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จริญญา สมานญาติ ชวลิต ชูกำแพง และสุรศักดิ์ คำคง. (2555). การประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต โปรแกรมวิทยาศาสตรการกีฬา สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขต ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 6(2): 7-17.
- เชษฐภูมิ วรรณไพศาล. (2560ก). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศึกษา: หลักการและการประยุกต์*. เชียงใหม่: ครองช่าง พรินท์ติ้ง.
- เชษฐภูมิ วรรณไพศาล. (2560ข). *เครื่องมือการวิจัยทางสังคมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่: โชตนาพรินท์.
- ทีปทัศน์ ชินตาปัญญากุล และคณะ. (2560). การประเมินหลักสูตรแนวใหม่: รูปแบบ CIPPIEST. *วารสารพยาบาลตำรวจ*, 9(2): 203-212.
- ธัชชัย จิตรนนท์ และจิราพร วิชระโกชนัน. (2558). การประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง 2554) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 7(1): 95-108.
- บั้งอร ฤทธิ์อุดม. (2560). การประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 18(2): 203-211.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2555). การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 4(2): 25-40.

- มาเรียม นิลพันธุ์ และคณะ. (2560). การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (หลักสูตรปรับปรุง 2556) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. *วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ* 10(2): 1, 198-1, 216.
- สมพร ร่วมสุข และคณะ. (2559). การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 9(1): 1,117-1,128.
- สรวงสุดา ลิงขรอาสน์. (2559). การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาคุรียางคศิลป์ วิทยาลัยคุรียางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 10 (ฉบับพิเศษ): 921-939.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2548). *เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2548 และแนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2548*. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2556). *แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลำเรียง อ่อนสัมพันธ์. (2560). การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 19(1): 12-27.
- สุนันทา แก้วสุข. (2552). การประเมินหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2549) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*, 3(2): 16-30.
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). *แนวคิดพื้นฐานการสร้างและพัฒนาหลักสูตร*. เชียงใหม่: The Knowledge Center.
- ออมลิน จตุพร และอมรรัตน์ วัฒนาธร. (2557). ศาสตร์ด้านหลักสูตร: การบรรจบกันของโลกาภิวัตน์อุดมการณ์ทางการศึกษาและสหวิทยาการทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 16(1): 158-171.
- Stufflebeam, D.L. and Shinkfield, A.J. (2007). *Evaluation theory, models and Applications*. CA: Jossey-Bass.
- Taba, H. (1962). *Curriculum development: Theory and practice*. New York: Harcourt, Brace and World.